

ляются как содержание договора. Автором предложено законодательно закрепить существенные условия договора в отдельной (второй) части ст. 45-1 Закона Украины «Основы законодательства Украины об охране здоровья».

Ключевые слова: медико-биологический эксперимент, исследователь, подопытный, корреспондирующие права и обязанности, содержание договора, плацебо, явление ятрогении.

Summary

Kashkanova N. Features of the content of contracts on the application of medical and biological experiments in humans.

The article provides a comprehensive analysis of the specifics of the content of contracts on the application of medical and biological experiments in humans. The author concludes that its content constitutes a special legal connection between the researcher and the subject, which is manifested in the corresponding rights and duties. It is their totality that will be determined as the content of the contract. The author proposed to legislatively fix the essential conditions of the contract in a separate (second) part of Art. 45-1 of the Law of Ukraine «Fundamentals of Legislation of Ukraine on Health Protection».

Key words: medical-biological experiment, researcher, experimental, correspondent rights and duties, phenomenon iatrogenia.

УДК 343.56

Н. Е. КАШКОВА

Наталія Едуардівна Кашкова, здобувач Університету Державної фіскальної служби України

ЗАЙНЯТТЯ ГРАЛЬНИМ ІНТЕРНЕТ-БІЗНЕСОМ: ПРОБЛЕМИ ТА ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ

В Україні одним із негативних соціальних явищ залишаються азартні ігри, які з розвитком суспільних відносин і технологій набули широкого розповсюдження та перетворилися на вкрай небезпечний і заборонений чинним законодавством вид господарської діяльності – гральний бізнес.

Поширення в державі цього явища, захоплення азартними іграми великої кількості людей сприяє зниженню рівня культури та моральності населення. Доступ та зацікавленість такими іграми створює негативні умови для розвитку дітей та підлітків, які втрачають інтерес до навчання й суспільно корисних занять. Для багатьох гравців періодична стійка участь в азартних іграх через невезіння, невміння або через шахрайство організаторів грального закладу призводить до значних матеріальних втрат. Нерідко це спричиняє руйнівний вплив на шлюбно-сімейні відносини. У деяких осіб виникає хвороблива прив'язаність до азартних ігор, психологічна залежність від них, позбавитись від якої особа може тільки у разі надання допомоги спеціалістами.

Проблемним питанням грального бізнесу присвячено наукові праці О. О. Дудорова, Г. М. Дюби, О. П. Дячкіна, Д. О. Гетьманцева, Н. П. Капітаненко, І. Б. Медицького, Н. О. Петричко, Р. О. Пиняги, А. В. Савченкота ін.

Метою статті є дослідження особливостей грального інтернет-бізнесу та надання пропозицій щодо можливих заходів запобігання.

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення законодавства про заборону грального бізнесу в Україні» від 19 травня 2011 р. № 3383-VI додатково встановлює заборону на діяльність з організації та проведення азартних ігор з використанням інформаційно-телекомунікаційних мереж, у тому числі мережі Інтернет, а також засобів зв'язку, у тому числі рухомого зв'язку: «в інтерактивних закладах, в електронному (віртуальному) казино незалежно від місця розташування сервера»¹.

Справа в тому, що після заборони гральної діяльності багато осіб, які займалися гральним бізнесом, перейшли саме в систему «онлайн». Дійсно, з розвитком комп'ютерних технологій особлива увага, на думку вчених, має бути приділена питанням правової (у тому числі кримінально-правової) оцінки азартних ігор в Інтернеті (у системі «онлайн»). Передусім йдеться про такий вид азартних ігор, як інтернет-казино («онлайн»-казино).

У спеціальній літературі електронне (віртуальне) казино розуміється як заклад, який надає гравцю можливість через засоби телекомунікаційних мереж у режимі реального часу (онлайн) здійснювати обмін даними з електронним сервером (спеціальним програмно-технічним електронним комплексом) щодо участі в азартній грі, внесення ставок, обмін даними стосовно стану ігрового рахунку та його поповнення, а також отримувати дані про результат азартної гри, в якій взяв участь гравець². Таку азартну гру з технічної та правової точок зору складно віднести до категорії «електронного (віртуального) казино», яку закріплено в Законі України «Про заборону грального бізнесу в Україні» від 15 травня 2009 р.³, оскільки останнє зазвичай не має доступу до інтернет-ресурсів і обмежується винятково локальними мережами. Фактично інтернет-казино охоплюється поняттям «гральний заклад» і визнається як «гральний автомат». Крім того, доступ до інтернет-казино не обов'язково здійснюється з грального закладу, відтак гравцю не потрібно залишати свою оселю, тому він у комфортних домашніх умовах може спокійно грати в азартні ігри, використовуючи мережу Інтернет (зауважимо, що з 1996 р., коли інтернет-сайти почали пропонувати такі азартні ігри, цей бізнес

створив серйозну конкуренцію реальним казино та зайняв своє місце у віртуальному світі з багатомільярдними оборотами)⁴.

І справді, зазвичай установити місце вчинення злочинів, пов'язаних із зайняттям гральним бізнесом, досить складно, оскільки він організований через мережу Інтернет. Так, підсудна О., працюючи касиром-продавцем ТОВ «Фавор», за попередньою змовою з невстановленою досудовим слідством особою на ім'я Ч., займалися гральним бізнесом шляхом доступу до Інтернету. Так, Ч. створив, опублікував, адміністрував та активно рекламував у мережі Інтернет веб-сайт, з використанням якого організував та проводив азартні ігри, а О. підшукувала серед клієнтів ТОВ «Фавор» осіб, схильних до участі в азартних іграх, рекламувала серед них цей веб-сайт, детально інструктувала про те, яким чином можна взяти участь в азартних іграх через сайт, отримувала від клієнтів платежі та, використовуючи комп'ютерне обладнання з програмним забезпеченням, наданим їй для роботи касиром-продавцем, а також технічні можливості ТОВ «Фавор», видавала останнім для проведення азартних ігор коди поповнення, виплачувала клієнтам виграні під час азартних ігор грошові кошти та з метою приховування своєї злочинної діяльності відображала дані операції в програмі «Каса», інсталюваній на комп'ютерному обладнанні ТОВ «Фавор». Отримавши від О. коди поповнення, клієнти створювали аккаунт на веб-сайті, у якому автоматично формувався електронний депозитний рахунок. Увівши отриманий код, на такий депозитний рахунок переводилися електронні кошти в сумі, сплаченій О., з яких клієнту надавалася можливість виконати ставки на результати спортивних подій, придбати «фішки» та в режимі реального часу провести ігри на симуляторах ігрових автоматів або взяти участь в іграх електронного казино, маючи змогу як отримати виграш, так і не отримати його залежно від випадковості⁵.

Взагалі, якщо говорити про тенденції в «онлайн» гральному бізнесі, то, як зазначає Етьєн Луїс Грек, директор компанії «Alter Ego Consult & Alter Ego Investment», тут їх спостерігається відразу декілька. Перша – власники реальних казино у зв'язку зі зростаючою популярністю онлайн-ігор починають розкручувати свій бренд у мережі, що характерно, наприклад, для Кіпру. Друга тенденція – у цей бізнес приходять так звані посередники. Люди, які якимось чином були пов'язані з бізнесом казино та одержали доступ до бази даних про гравців. За те, що вони підключають цю базу до онлайн-казино, вони одержують певний відсоток від супутнього доходу. Третій варіант – переорієнтація бізнесу повністю у віртуальний простір⁶.

Такий зростаючий інтерес грального бізнесу до онлайн-сектору має відразу кілька причин. По-перше, це порівняно куди більш легка та менш трудоемка процедура реєстрації та відкриття казино в мережі Інтернет. Не потрібно витратитися на будівництво або оренду приміщення, купувати дороге устаткування, наймати персонал, отримувати ліцензію на відповідний вид діяльності. Достатньо просто мати свій сервер для функціонування онлайн-казино та нести супутні витрати на його утримання, які значно менші витрат на утримання оффлайн-казино.

По-друге, онлайн-казино куди важче закрити, а часом навіть виявити. Існує безліч анонімних інтернет-технологій, а сервери казино можуть взагалі розташовуватися за межами України, що ще більше ускладнює процес встановлення їх адміністраторів. Крім того, грошові розрахунки із клієнтами в онлайн-казино, як правило, ведуться через «електронні гаманці» та інші віртуальні засоби оплати, що також ускладнює процес виявлення цих казино та притягнення до відповідальності. Більш того, як правило, власники послуг «електронні гроші» не пред'являють серйозних вимог до перевірки особи їх власника, легко обмінюють на інші різновиди «електронних» коштів, вільно виводять на банківські карти та банківські рахунки.

По-третє, має місце правова колізія, яка пов'язана із проблемою юрисдикції інформаційного простору – коли різні окремі законодавчі системи вступають між собою в протиріччя в технічно єдиному інформаційному просторі.

Це означає, що, по суті, прийняті в Україні заходи стосуються заборони саме українських інтернет-казино. У законі не йдеться про те, що критерієм для визначення місця здійснення діяльності є місце знаходження гравця. Якщо ж казино зареєстроване за межами України, будучи резидентом країни, де діяльність казино не заборонена, то притягти до відповідальності його організаторів украї проблематично. Цим активно користуються представники грального бізнесу, що реєструють онлайн-казино в спеціальних офшорних зонах, наприклад, на Мальті, островах Карибського басейну, Гібралтарі тощо⁷.

Іншим проблемним питанням у сфері організації та проведення азартних ігор у мережі Інтернет є діяльність інтернет-клубів, кафе та інших подібних закладів, які надають своїм клієнтам доступ до сайтів казино. Тут інколи зовсім неможливо притягнути організаторів до юридичної відповідальності. У таких ситуаціях виходять із того, що товариство, яке надає клієнтам послуги доступу до мережі Інтернет, у тому числі оплати послуг за допомогою «електронного гаманця», не може відповідати за дії клієнта, який вирішив скористатися послугами інтернет-казино, що й використовує при цьому електронні засоби оплати, попередньо прийняті від нього цим товариством і зараховані на його рахунок.

Таким чином, незважаючи на відповідну норму Закону України «Про заборону грального бізнесу в Україні» від 15 травня 2009 р., проблема організації та проведення азартних ігор у мережі Інтернет, як і раніше, залишається актуальною. Для зміни даної ситуації необхідна дійсна реалізація низки заходів.

У боротьбі з азартними іграми в Інтернеті часто пропонують заборонити доступу до конкретних сайтів, свого роду «китайську модель». Однак тут існує ряд труднощів. По-перше, сам сайт може мати копію (дзеркало), розташовану або за іншою адресою, або на іншому сервері (хостингу), або перебувати на доменах, які знаходяться поза юрисдикцією держави⁸. По-друге, сам перелік цих сайтів постійно змінюється, доповнюється, що вимагає постійного моніторингу. По-третє, дане питання необхідно врегулювати із численними

приватними операторами, провайдерами, від яких, по суті, залежить ефективність такого заходу. Тому, якщо реалізовувати дану норму, то необхідно попередньо передбачити вирішення усіх вищевказаних проблем, зокрема:

– закріпити обов'язок провайдерів інтернет-послуг блокувати доступ до подібних ресурсів і встановити їхню відповідальність за порушення подібної норми;

– у рамках забезпечення вищевказаних положень заборонити банкам і іншим кредитним організаціям (як це реалізовано в США) проводити оплати та виплати в інтернет-казино, а також встановити певні обмеження та моніторинг у цій сфері стосовно до електронних засобів комерції.

Отже, можна зробити такі висновки. Для ефективної протидії азартним іграм в Інтернеті уявляється можливим введення юридичної відповідальності не тільки за організацію та проведення, а й також за сприяння в підготовці, забезпеченні організації та проведення, у тому числі шляхом надання технічних засобів, приміщення, або ж «надання можливості доступу до азартних ігор», як вказано в п. 4 ст. 1 Закону України «Про заборону грального бізнесу в Україні» від 15 травня 2009 року. Можливо також, що певні стримуючі норми повинні бути спрямовані й на безпосереднього споживача – учасника азартних ігор.

¹ Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення законодавства про заборону грального бізнесу в Україні : Закон України від 19 травня 2011 р. № 3383-УІ // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 45. – Ст. 492.

² Ковтун С. В. Правове регулювання грального бізнесу в Україні та іноземних державах / С. В. Ковтун. – К.: ЗАТ «ІГРОК», 2008. – С. 247.

³ Про заборону грального бізнесу в Україні: Закон України від 15 травня 2009 р. № 1334-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 38. – Ст. 536.

⁴ Виявлення, документування та розслідування злочинів, пов'язаних з наданням послуг грального бізнесу: метод. рек. / В. В. Топчій, А. В. Савченко, О. Ю. Татаров та ін. – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2011. – С. 8–9.

⁵ Вирок по справі № 0308/12545/12 від 03 вересня 2012 року Луцького міськрайонного суду Волинської області / Єдиний державний реєстр судових рішень : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/25947411>

⁶ Смолянова Ю. Этьен Луис Грек: «Бизнесмены открывают онлайн-казино за границей» / Ю. Смолянова // Дело.ru : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://deloru.ru/article/2144>

⁷ Наумов В. Борьба с интернет-казино сейчас не очень эффективна / В. Наумов // CasinoBlog : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.casinoblog.ru/node/1276>

⁸ Федоренко Е. А. Правовое регулирование игровой деятельности / Е. А. Федоренко // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://jurnal.org>

Резюме

Каишкова Н. Е. Зайняття гральним інтрнет-бізнесом: проблеми та заходи запобігання.

У статті розглядається зростаючий інтерес грального бізнесу до онлайн-сектору та висвітлюються проблемні питання, що стосуються зайняття гральним бізнесом в мережі Інтернет. Автором досліджуються причини такого інтересу та сучасні тенденції. На підставі викладених результатів пропонуються заходи для покращення боротьби з азартними іграми в Інтернеті.

Ключові слова: гральний бізнес, азартні ігри, інтернет-казино, заходи запобігання.

Резюме

Каишкова Н. Э. Занятие игорным интернет-бизнесом: проблемы и меры предупреждения.

В статье рассматривается возрастающий интерес игорного бизнеса в онлайн-секторе и раскрываются проблемные вопросы, касающиеся игорного бизнеса в сети Интернет. Автором исследуются причины такого интереса и современные тенденции. На основании изложенных результатов предлагаются меры для улучшения борьбы с азартными играми в Интернете.

Ключевые слова: игорный бизнес, азартные игры, интернет-казино, меры предупреждения.

Summary

Kashkova N. Gambling Internet-business: problems and preventive measures.

The article considers the growing interest of gambling business in the online sector and reveals problematic issues related to the employment of gambling in the Internet. The author studies the reasons for this interest and current trends. Based on the above results, measures are proposed to improve the fight against gambling on the Internet.

Key words: gambling business, gambling and games, online casino, preventive measures.